

(CU PREA'NALTA VOE.)

GAZETA

DE
TRANSILVANIA.

БРАШОВ

№ 9.

7. MAI 1838.

ДЕЛА РЕДАКЦІЕ.—УНГАРІА.—ВІЕНА.—СПАНІА.—БРИТАННІА.—МАРС.—ЦАРА-РОМАНІА.—ЦЕОГРАФІЕ-ПОЛ.

ДВА РЪДЯКЦІВ.

Домнілор! Вшїндя ан ашл ачестя треї но-
веле політїеції шї літераре дїн Брашов, дїн
тре каре сїнгърз чеа немцеаскз аре песте 600
де пренъмеранції, Дерезъторїїле де Постз нъ маї
воеск сз прїїмеаскз деодатз къ поста де лънї
шї пакетърїле пренъмеранцілор ла газета ро-
манїеаскз, джнд прїчїнз, кз нъ есте лок ънде
сз ле ашезе, чї о парте маре дїнтр'ачеле сз
рзмже пе жої къ газетеле ънгърешї, каре сжнт
къ мълт маї пъціне. Д. Постмаїстеръ аре ас-
тздатз дрепт, дар' нъ пентръ тотдеаѡна; шї
ної нъ антързіарзъмъ а шї скріе ла Дїре кціа
пощелор, ка сз нї сз рїдїче асфелїѡ де
педекз дїн мїжлок. Пзнз атънчї Д.Д. Четїторї
вор абеа вѡнзтате а рзгда ампреѡнз къ ної,
мълцзмїнд лъї дъмнезеѡ, къмкз сз фаче шї
кжт ведемъ,

Тотдеодатз, дїн прїчїнз кѡвїоасз нѡз кѡ-
носкѡтз, пофтімъ пе Д.Д. Пренъранції дїн Ар-
деал шї Унгарїа, ка анкз пе семестрѡл ѡрмз-
торїѡ сз шї маї трїмїцз адреселе сале аз-
тїнеще сал немцеѡше шї кжт сз поате де кѡ-
рат скріе, рзмжїнд афарз дїн тржнеле орї
че прїсѡѡрї, каре ла нїчї о редакціе нъ се
їаѡ ан самз (везї маї мълте ан адаѡсѡ ла
Фѡеа літерарз де асгззї.)

УНГАРІА.

Ирад. Ан партеа ачестя де лок, ѡн
взрбат анѡфлелїт де сфжнтѡл фокъ ал на-
ціоналісзмѡл, фжкъ новїла ачѡа хотърже, ка
тоатз аверѡ са, каре фаче 6000 Фл. арїїнт

сз о ласе дѡпз моарте снре антѡмѡрѡа ѡнѡї
їнстїтѡт пентрѡ крѡщереа фетїцелор де ро-
манїѡ. Ансз фїїндкз маї сѡс нъмїтѡла капї-
тал нъ поате лесне сз акѡпере тоате кїелтѡ-
елеле, кжте с'ар пофті ла ѡн асфелїѡ де їн-
стїтѡт кроїт шї антѡкмїт дѡпз ѡн план,
дѡпз каре сз сз поатз да о крѡщере амз-
сѡратз трекѡїнцелор сексѡлї фемеескъ, аша
сжнт пофтіцї прїн ачестя тоцї вїнесїмїцїто-
рїї фїї ал нації, ка дѡѡмѡа с'ар маї афла
взрѡацї антѡркжнд ан мїнтеа лор асфелїѡ
де кѡѡет сфжнт де а'шї анзѡсгѡа націа ан-
тр'ачестя кїп, анѡїїнцациї фїїнд деснре ачестя,
сз лѡкре ан ампреѡнз анцелѡере къ тоцїї.
Дѡкрѡ сз поате кѡноаѡе маї пе ларг дела
П. Парѡѡл дїн Ирад Теѡдор Ирон.

— Карѡ пѡтере пре пзмжнт ѡ ан старѡ
сз амѡѡлѡеаскз вїаца, маї мълт дѡкжт фе-
меїле? Дар' кжнд? атънчї кжнд кѡлатївїреа їнї-
мїї шї а дѡѡлѡлї фемеїлор аѡ джѡнс треапта
ачѡеа, каре о чере де сїне ѡменїреа. Всте ачѡ-
астя максїмз, кѡноскѡтз де тоате неамѡрїле
лѡмїї де пе акърор ѡкї пїкарз солзїї чеї грѡшї
а прежѡдѡкзцілор шї а ѡарѡелор апѡкзтѡрї, кѡм-
кз фѡрїчїреа ѡнѡї Стат, а ѡнеї нації, ан нї-
мїк нъ шї афлз темѡїѡ аша де пѡтернїк, ка
ан пачѡа шї ан старѡа чеа лїнїцїтз а фа-
мїлїїлор, антрѡ андѡстѡларѡа ачѡа де аѡр
дїн лѡнтрѡл кас'ї, ан нъмерѡа чеа марѡ а
Корнелїлор. Крѡщереа, прїн ѡрмарѡ фѡрїчїреа
неамѡлѡї ѡменескъ стз пе брацѡле маїчелор.
Че андрептарїѡ прїїмеѡе дѡѡѡл прѡнчїлор дїн
сїнѡл ачѡлора, маї мълт тот ачѡла 'а цїне-

Оаре фактам ної ромжнїї пзнь акым дестѣла ачаестѣ страшникѣ даторїе кзтрѣ оменїре, кзтрѣ ної лншїне, де а не крепѣ фїчеле ноастре мзкар нѣмаї пропорціонат креперїї даѣе пзрїї вкзрѣтѣшї, ллѣѣ ка сѣ лнтрѣе алїїї. Атѣта зїкѣ нѣмаї: Ферїче де ачеа націе, акзрїа фечодаре крекнѣте лнтрѣ кзрзценїе лнцереаскѣ, аѣ прїлеж а сѣ прегзтї сѣ фїе соції шї маме ферїчїтоаре де фамїлії; ферїче де ачеї тїнерї, каре кжїпїгѣ їскїреа лор, каре ле дѣкѣ ла алтарїѣ; ферїче де трїї орї ферїче де ачеї їскїтоорї де оменїре, карїї прїнїстїтїорї фолосїтоаре лор дорї сѣ прѣстаторнїчїеаскѣ лнтрѣ ачест кїпї раїѣл пзмжнїтїнї.

В И В Ц А

Дїнтрѣн преа нлалт Патент дела 1837 Ноемвр. 5. нѣма акым прїн (Beobachter) вестїт кнѣноацїемѣ, кым кз Преанзлїа Са Ампрзатѣла нострѣ сѣ лндрат а порѣнчї, ка тоате лецїае шї лналтеле оржнѣдеїї ешїте пзнь акым пентрѣ Дерегзторїїле пощелор мзрїтїї Ампрзцїї, сѣ сѣ іа ла о черчетаре страшникѣ, дѣпз каре апої сѣ сѣ хотзраскѣ нѣ нѣмаї дрептѣрїле Статѣлѣї пзнь ѣнде сѣ лнтїна лнтрѣ ачѣаста, дар шї пентрѣ кредїнчїшїї сѣспѣшїї Преанзлїїїї Сале сѣ се пѣла кале тоате лнлїснїрїле кжте сѣ пот ащепта дела їнстїтѣтѣла де поще; іар маї алїс транспортѣла де фрахт сѣ аѣ тзїат де тот де кзтрѣ Дерегзторїа пощелор; тот деодатѣ сѣфера дрептѣрїлор лор сѣ маї мїкшорат. Лн ѣрма ачѣстора сѣ ашззѣ о карте де лецїї пентрѣ поще, ла каре вор фї сѣспѣсе Дерегзторїїле пощелор, лнчепжнѣ дела а. 1838 Іѣлїе 1. афарѣ де челе дїн ѣнгарїа шї Трансїлванїа. Новала немцаскѣ маї сѣсѣ нѣмїтѣ не фзгзѣѣше песте пѣцїн шї пѣлїкареа лецїлор постале.

С П А Н И Я

Дон Карлос маї органїзѣ дїн ноѣ патрѣ сѣѣ чїнчї баталїодане, шї вѣра сѣ лнкредїнцїеѣ апзрареа четзцїї встѣлла ла о трѣпз де солдаци адѣнацїї дїн Мадрїд шї дїн лонтрѣла Спанїїї. Ачѣаста вѣѣѣе ла джнѣла ѣн прѣпѣс де некредїнцѣ дїн партеа їнсѣргенцїлор сѣї чѣлор вѣкї. Вѣстѣа, кымкз нотарїѣла Мѣнїагоррї ла 18. ар фї рїдїкат стѣагѣла не а гжрнзрїї лн Гїпѣскоа кѣ 300 де патрїоцїї, лнкзѣл тѣрѣѣрѣ. Ампротїва ачѣстѣїа трїмїсѣ ел ѣн баталїон шї 40 кзлзрѣцїї дїн Толоса, дар сѣ сѣспѣне кымкз еї аѣ трекѣт лн партеа лѣї Мѣнїагоррї. Де ачѣст ом сѣ фзкѣрѣ вѣшїї фодрте не потрївїте; атѣта шїмѣ, кымкз ел арѣ їнфлѣвенцѣ марѣ лн Спанїа. Вл лнчепѣ їнсѣррекция кѣ канїї сѣї. — О банѣз де їнсѣргенцїї карлїстїї дїн каталонїа лнкз е рїсїпїтѣ.

БРИТАННІА-МАРВ.

Лондон 27. Апр. Парламентѣла іар сѣ адѣнѣ, шї каса дїн жос аѣ цїнѣт дѣѣ сѣсїї, лнсѣ пзнь акым нїмїк лнсемнат нѣ сѣ лѣкрѣ. — О парте дїн преоцїмеа Ірландїїї аѣ фзѣѣт протѣстацие асѣпра пропозицїї Мїнїстрїлор пентрѣ зѣчѣїеле (дїжме.) Преоцїмеа де аїчї нѣ е мѣлцѣмїтѣ кѣ ачѣеа, кз о лндрептарѣ сѣ шї чѣарѣ плата шї венїтѣла сѣѣ дїн вїстїерїа цзрїї; еї черѣ зѣчѣїала, шї орї кѣ кжтѣ грѣстате лшї вор стодарѣ ал сѣѣ дѣла арѣндаторї шї дѣла домнїї локѣрїлор, еї маї еїнѣ вѣрѣ сѣ сѣ тот черте, дѣкжт сѣ шї ласе дрѣптѣла сѣѣ.

ЦАРЯ-РОМАНІАСКѣ.

Бѣкѣрѣцїї 29, Апр. О корѣспондѣнцѣ немцѣлїкѣ сѣспѣне, кымкз Агѣнтѣла ачѣстѣїї Прїнцїпат ла Поарта Отоманѣ Л. Арїстархї, ар фї сосїт маї наїнѣте кѣ пѣцїн дела Константїнопол акасѣ. Аѣѣче кѣ сїне маї мѣлѣте скрїсорї шї Фермане *) пентрѣ Прїнцѣла шї пентрѣ Боїарїї Цзрїї. Лнтрѣ фермане естѣ ѣнѣла, каре кѣспрїнде хотзрѣреа Сѣлатанѣлѣїї асѣпра лнпзрѣкерїлор, че сѣѣ лнтѣмплат лн анѣла трекѣт лнтрѣ лѣѣнарѣа де Царѣ де аколо шї лнтрѣ конѣѣлѣ рѣсѣскѣ Рїкман, пентрѣ аѣаѣерѣа ѣнѣї артїкол де леѣе ла Регѣла аментѣла органїк ал патрїї. Ачѣа ферман, дѣпз кым скрїе Корѣспондѣнтѣла, ар фї пзртїнїторїѣ партизанїлор рѣсѣцїї. Цѣнерал конѣѣлѣ рѣсѣск еаронѣла Рїкман лнкз сосеѣе дїн Константїнопол ла Бѣкѣрѣцїї, ѣнде сѣ парѣ, кымкз лн лѣѣнарѣа обѣчѣаскѣ лнкз нѣма акым лнчепѣтѣ, сѣ ар пофтї ла ѣнѣле лѣкрѣрїї фїїнца де фацѣ а джнѣлѣлѣї; лнтрѣ ачѣеа сѣ зїче, кымкз песте пѣцїн іар сѣ ва лнтоарѣе ла Константїнопол. — Лн ѣрма ѣнѣї Ноте трїмїсе дела лналта Поартѣ ла тоате Солїїле шї конѣѣлатѣрїле еѣропене прѣкым шї а маї мѣлѣтор порѣнчї, сѣ ва лнтрѣпрїнде лн Провїнцїїле ромжнѣшїї о нѣмзраре де персоанеле ачѣеле, каре трѣсѣск сѣѣ окротїреа конѣѣлатѣрїлор стрїїне (ачѣаста сѣ фзѣеа шї сѣѣ Прїнцїїїї чѣї маї дїн наїнѣте дїн време лн време.) О асѣфѣлїѣ де мзѣѣрѣ естѣ фодрте лнчокмїтѣ ка сѣ аѣѣте ла венїтѣрїле вїстїерїїї, дар пентрѣ мѣлцїї прївацїї ва пѣтѣа фї неплзкѣтѣ. — Вкѣселенцїа са Командїртѣла мїлїцїї нацїонале, фрателе Мзрїї Сале а Прїнцѣлѣї, кзлзторї ла вѣї ла Карлсбад пентрѣ лнтрѣцїїреа сѣнзтзцїї. Асѣменеа кзлзторїїї вор фаче лн вара ачѣаста маї мѣлцїї дїн Новїлїї Цзрїї ачѣстїа.

*) Тоате декретѣрїле шї скрїсорїїле ешїте лн нѣмѣле Сѣлатанѣлѣїї сѣ нѣмѣскѣ Фермане.

ЦЕОГРАФІВ ПОЛІТИКЪ.

(У р м а р е.)

10. Амперзіа тѣрчаскѣ дін Вѣропа кѣ 8 мѣл. 600 мѣл де Лѣкѣиторї. Сѣлтанѣл єсте акѣм Махѣмед ал Н-леа. Капїтала Константїнопол кѣ 500,000 Лѣк.

Цара-Ромѣнеаскѣ, ѣнде єсте капїт. Бѣкѣрѣцї кѣ 100,000 Лѣк. шї Молдова ѣнде є Іашї кѣ чева маї бїне де 20,000 Лѣкѣит. Анкѣ маї атѣрѣкѣ кѣтѣва дела Поарта тѣрчаскѣ. Амѣндѣѣ ачесте Цѣрї кѣспрїнд. маї ла 2000 мѣлѣрї пѣтрате кѣ вѣрѣн мѣлїон шї 500,000 Лѣк. — Сербїа ѣнде є капїтала Бѣлградѣ кѣ 30,000 Лѣкѣит. афарѣ де пѣлѣтїрѣа ѣнеї дѣждї пѣ ан, нѣ атѣрѣкѣ дела поартѣ.

11. Грѣчїа. Дела 1830 Крѣїе нѣѣ кѣ 900,000 Лѣк. Країѣл єсте Отто І. дїн Баварїа ан рамѣл бѣрѣвѣтѣск шї фемѣск прѣкѣм шї ла фрѣцїї сѣї моцїенїторїѣ. Капїт. єсте Аѣтѣна, чеа маї вѣстїтѣ дїн. вѣкїме, акѣм арѣ 12,000 Лѣк.

12. Інсѣлѣе Іонїче фак о рѣпѣблїкѣ сѣѣт протѣкѣїа (апѣрѣрѣе) Англїлор. Лѣкѣиторїї сѣнт грѣчї.

13. Амперзіа Рѣсіѣ кѣ вѣрѣ 46 де мѣл. Лѣк. адѣнацї дїн 100 де нацїї карѣ ворѣск 40 де лїмѣї деосїѣте. Амперѣтѣл єсте Нїкѣлаѣ. Рѣзїденцїа Сѣт. Петѣрѣсѣрг кѣ 448 мѣл Лѣк. Москаѣ капїт. кѣ 300 мѣл Лѣк.

14. Рѣпѣблїка Кракаѣ, кѣ Чѣтѣтеа Кракаѣ, арѣ 30,000 Лѣк.

15. Крѣїїлѣ Сѣѣцїа шї Норѣѣїа кѣ 4 мѣл. де Лѣк. Країѣл єсте Карол ал 14-леа (Іоан) фотѣл Цѣнерал фрѣнцѣѣск Бѣрнадоѣт. Капїт. ан Сѣѣцїа є Стоѣолм кѣ 80 мѣл де Лѣк. ан Норѣѣїа є Крїстїанїа кѣ 20,000 Лѣк. де ачесте сѣ цїне шї Лапонїа.

Крѣїа Данїѣ кѣ 2 мѣл. Лѣк. Країѣл Фрїдерїк ал 6-леа. Капїт. Копѣнѣага кѣ 112 мѣл Лѣкѣиторї.

Крѣїа Полонїї єсте антрѣпатѣ кѣ Рѣсіа.

А С І А.

Асіа єсте де 800,000 мѣлѣрї пѣтрате аша дар? маї мѣлѣт ка де патрѣ орї маї марѣ де кѣт Вѣропа, де тоатѣ пѣрѣїлѣ є анкѣнцїѣратѣ кѣ мѣрї, нѣма дѣкѣтрѣ Вѣропа сѣ мѣрѣїнѣше кѣ мѣнтѣлѣ Брѣл. Ачѣастѣ парѣ а пѣзмѣнтѣлѣї єсте лѣагѣнѣл неамѣлѣї оменѣск прѣкѣм шї а рѣлїцїї крѣцїнѣшї. Кліма спрѣ мїазѣзї єсте фѣартѣ фїѣрѣїнтѣ; ан Асіа де мїжлок аспрѣ, іар? ла мїазѣноапѣ фрїгѣрѣдѣсѣ. Прѣдѣкѣтѣрї арѣ фѣартѣ мѣлѣтѣ, де карѣ ла ної нѣ сѣ афѣлѣ.

Лѣкѣиторїї сѣ сокѣтѣск кам ла 500 де мѣлїоанѣ, амперѣцїї ан деосѣїтѣ нацїї, дїнтрѣ карѣ ѣнѣлѣ сѣнт кѣлїѣватѣ, кѣм: Хїндїї, Бїрманїї, Шїнѣзїї, Іапанїї, Пѣрсїї, Тѣрчїї, Бѣхѣрїї, Тїѣѣтанїї, Арменїї, Арабїї (карїї лѣкѣѣск пѣла орашѣ) шї Грѣчїї. Дїнтрѣ Вѣропѣнї анкѣ лѣ-

кѣѣск ан Асіа шї ан Сїѣрїа Рѣшї мѣлѣї, іар? ан Індїа де рѣсѣрїт, Холандїї, Фрѣнцѣѣї, Спѣнїолїї, Портѣгалї шї фѣартѣ мѣлѣї Бнглѣзїї; алѣтѣ нацїї сѣнт номѣде (пѣсѣторї де вїтѣ) кѣм: Арабїї бѣдѣїнїї, шї Бѣскїї, Кїргїсїї, Крѣдїї, Тѣркманїї, Монголїї, Калмѣкїї шї о парѣ дїн Тѣнгѣзїї, карѣ тоатѣ лѣкѣѣск ан Кортѣрї шї сѣ Хрѣнѣск маї вѣртѣс кѣ лѣптѣ; вѣнѣзѣторї шї пѣкѣкѣиторї сѣнт тоцї Сїѣрїѣнїї, кѣм: Самѣїѣзїї, Остїакїї, Іакѣцїї, Камѣдалїї, Чѣкѣїї, Тѣнгѣзїї, Кѣрїлїї, Алѣѣцїї. Ачѣїа цїн чѣрѣї тарѣнцїї, мѣлѣї кѣнї шї капрѣ шї асѣфѣлїѣ де вѣѣѣїтоарѣ лѣ прїнд ла хамѣ; нацїї хѣѣѣшї, карѣ трѣѣск дїн рѣпїрѣ сѣнт: Кѣзѣкѣзїї, шї Афганїї хѣѣї де ѣскѣт, Малаїї хѣѣї де марѣ (Пїрѣцїї, Корсарї) прѣкѣм шї Арабїї дѣкѣтрѣ марѣ пѣрѣїѣаскѣ.

Рѣлїцїа. Ан Індїа дїнкоачѣ де рѣѣл Гѣнѣѣс єстѣ чеа Брамїнѣ, дїнколо Бѣдїѣтїкѣ; ан Шїна є рѣлїцїа анцїлѣптѣлѣї Фїлѣсоф Конфѣцїѣс шї Іарѣш бѣдїѣтїкѣ; попїї лор сѣ кїамѣ Лама, крѣцїнїї ачї нѣ сѣнт; ан Пѣрсїа, Арѣѣїа, Асіа тѣрчаскѣ шї ан Татарїа є Мохамѣданїсѣмѣл; ан Кѣзѣкѣзіа шї прѣтѣтїнѣдѣнї ѣнде сѣнт Вѣропѣнї рѣлїцїа є крѣцїнѣаскѣ; ан Сїѣрїа рѣлїцїа шамѣнїкѣ; ан Інсѣлѣ де кѣтрѣ мїазѣзїї є бѣдїѣтїѣѣ, мохамѣданѣ шї фѣтїшїсѣмѣ (анкїнарѣ ла фѣпѣтѣрї.)

Конѣтїтѣцїа Асіѣ єстѣ маї мѣлѣт дѣспѣтїкѣ шї тїранѣ; антрѣ номѣзїї є патрїарѣхѣлѣ, іар ла мѣнцїї сѣнт попоарѣ слѣкоде. Домнїторїї асіатїї сѣ зїк Сѣлтан, Шаѣ, Хан, Бмїр, Шѣѣ сѣѣ Шїїк, Рѣдѣѣа ш. а.

Стѣтѣрїлѣ шї Чѣтѣцїлѣ.

Ан Сїѣрїа: Тѣколск, Іркѣчк, Іакѣчк; ан Амперѣцїа Шїнѣзїлор ан карѣ вор фї кала трѣї сѣтѣ де мѣл. де Лѣк. кѣлѣтїѣцїї дар прѣа молѣшїцїї, капїт. є Пѣкїнг сѣѣ Чѣнѣтїѣнѣг-фѣ, капїт. шї рѣзїденцїѣ, ачѣаста сѣ зїк кѣ ар фї чеа маї марѣ Чѣтѣтѣ дїн лѣме, кѣ 2 мѣл. Лѣк. апої Нанкїнг, Кантонг ла карѣ сїнгѣрѣ єстѣ слѣкод сѣ интрѣ ѣѣропѣнїї; ан Амперѣцїа Іапанїї ѣнде вор фї пѣстѣ 30 мѣл. Лѣк. Кап. Цѣдѣс, апої Мїако шї Нангѣсакї; ан Індїа дїн коачѣ є Калкѣтѣта, Мадрас, Бѣмѣ шї алѣтѣлѣ; ан Індїа дїнколо, Бмѣѣрѣпѣрѣа, Рѣнѣѣн, Сїнѣгапѣр, Хѣѣ; ан Пѣрсїа: Іспѣхан, Тѣѣѣран; ан Кѣзѣлїстан, Кѣѣл, Кѣндаѣхар; ан Арабїа, Мѣкѣка ѣнде мѣрг мохамѣданїї ла анкїнѣѣѣне шї Мѣдїна; ан Асіа тѣрчаскѣ: Смірна, Алѣпо, Дѣмаскѣ, Іѣрѣсѣлїм, Бѣаѣдѣд, Дїарѣѣкїр, (ан Мѣсѣопѣтамїа) ан Бѣхѣрїа: Самѣранѣ шї Бѣхѣара; ан Кѣзѣкѣзіа: Тїфлїс, ан Тѣрѣфан: Кѣшѣгар шї Іаркѣнд.

Афарѣ де ачѣстѣ Цѣрїї сѣнт де ансѣмнат ан Асіа мѣлѣтѣ інсѣлѣ марї шї богѣтѣ, кѣм: Іаѣѣ, Сѣмѣатрѣ, Борнѣо, Чѣлѣѣѣс, Фїлїпїнѣлѣ, Молѣѣкѣїѣлѣ, Сѣлан (Сїлѣон) ш. а.

А Ф Р И К А

Ачеаста парте дин лэмеа веке кэпринде 530 мii де милэри пэтрате, де тоате пэрциле ے анкэнуэратэ кэ маре, нэма кэ Асиа сз ампреэнуэ прін анэсцимеа де пэмжнт сзес. Клiма есте престе тот фoарте фервiнте нэмаi ан мэнуци чей маi налци каде чева зэпадэ (неа). Продактыри аре мэате де каре анкэ нэ сз афлэ ла ноi.

Лэкэиториi афарэ де тэри шi де колонииле дэсе дин Вэропа нэ сжнт алциi кэлтiтиваци; iar' Номазi сжнт: Маэриi, Арабиi, Ваферии, Хотентоциi, хоци де маре сз афлэ фoарте мэлци. Нэмэрдэ Лэкэиториалор есте кам ла 150 милиoане. Релиция ے мохамеданэ, крешинеаскэ шi фетишанэ.

Статэриле шi Четэциле.

Ан Вэинт ے Кахира шi Александрия, Дамиетта шi Абукир; ан Сахара: Мэрсэи; ан Нэвэи: Донгола, ан Хамбеш: Гондар; ан Бербереа ے Марокко Тэниэ, Триполиэ, Фес; ан Сэдан, Тимэктэ, ан Каплана (ла мэнтеле кэнеi нэдеждэ) Капштадт, ан Гiнеа: Абомех; пе цэрмэриле де кэтрэ рэсэрит: Мелiнда шi Мозамбик.

iнэгла маi де фрэнте аре: Мадеири iнэглеле Канарие, Мадагашкар, Ст. Вэена шде роки Наполеон ш. а.

А М В Р И К А

Аре ан тот кэпринэла 750 мii де милэри пэтрате шi есте де тоате пэрциле спэлатэ де мэри. Клiма ла мiаэзноапте шi ла мiаэзэи есте рече, ла мiаэлок фoарте калдэ, ансэ тотэш дэпэ анэлцимеа локэриалор сз дэосибешэ. Продактыри сжнт ан Америка фoарте мэате, каре нэ сз маi афлэ ан алте пэрци а лэмиi.

Лэкэиториi чей веке дин Америка, пе карии аi афларэ Вэропениi аколо, кэнд сз афлэ партеа ачеаста а пэмжнтэлашi (1492) сжнт афарэ де Перэани шi Мехикани тот вэжэторi шi пэскарi шi сз нэмеск парте мареiндии дин причинэ, кэчi кэнд саэ афлат маi антэi Америка, крэзэруэ оаменii кэмкэ ар фи о парте дин iндия. iндиии ачешиа анкэ пэнуэ акэм сжнт фoарте крэзэи шi рэсэоиничi, маi алес шнде н'аэ стрэвэтыт кэлтэра ээропеанэ. Де 300 де ани анкоаче сз ашэзарэ ээропениi фoарте мэлци ан Америка формэндэ статэриi нoэ, мэате шi пэтерниче. Ла ачешиа сз афлэ спре батжокэра оменииi о мэлциме де оаменi Негриi дин Африка кэмпэраци кэ банi шi рокици. Чей карии сз наск прін местекареа Вэропениалор кэ Негриi сз нэмеск Мэлаци; чей нэскэци дин iндиии шi Вэропениi сз зик Местичи; дин iндиии шi Негриi Самбос. Прэвчии ээропениалор нэскэци ан Америка сз кiамэ Креоли. Тоци лэкэиториi Америциi вор фи ка ла 42 милиoане.

Релиция ла Америкуи чей веке есте фетишанэ шi окii лор анкэ атата сжнт де антэнекаци, кэт авиа аэ чева iдеэ дэспре дэумнэзэиэре; iar' антре Вэропениi ашэзаци аколо домнеше релиция крешинеаскэ маi алес католикэ шi протестантэ.

Конституцие ла Америкуи чей веке афарэ де Перэани шi Мехикани маi нэ есте; чей фиеше каре ے сiаит маi мэлат сiнгэруэ оэ'шi аперэ перэоана са. Дин противэ Вэропениi сэпэиנדэ пэнуэ шнде пэтыруэ сз стрэвэтыт, пе Америкуи, антэмеiарэ прэвэтиненi домниi шi репэблечи.

Статэриле Америциi сжнт: ан Америка дэ мiаэзноапте Канада кэ четатеа Вэебек, есте ан стрэпэниреа Анэлаиор. Рэпэблика саэ Статэриле шните, кэ врео 14 мiа де лэкэитори; капитала Вашингтон (Washington) апоi Бостн, Наиюрк, Филадельфия, Балтимор. Ан Рэпэблика Мехико: Акапулакэ шi Веракрус; ан Гатемала: Гатемала; ан Колэмбиа: Караккас, Борота: Кито; ан Перэ: Лима; ан Болэвиа: Уэкисака; ан Чиле: Ст. Жаго; ан Парагаи: Асэсион; ан Статэриле ла Плата: Бэнос Аирес; ан Эрэгаи: Монтевидео; ан Ампэрициа Бразилии: Рио iанейро, Бавиа; ан iнэгла Вэва: Хабана. iнэгле аре Америка мэате, маi вестите сжнт: Алэстеле, Цара фокэлашi, Сидшетланд, Гендвичланд, Фалкланд, Антилеле марш шi мичи, iнэглеле Бахамэ, Бермэдичеле, Гренландиа, Шпицберга шi Бэффинсланд.

АВСТРАЛИЯ. (Polinesia.)

Ачеаста а чiнчеа парте а пэмжнтэлашi афлатэ пе ла 1615 де Оланэи, сзэ дин пэмжнтэла эекат Оландиа нoэ шi дин о мэлциме маре де iнэгле каре ампреэнуэ вор кэпринде 200,000 милэри пэтрате. Клiма ан iнэгле есте домолэ дэр ан Оландиа нoэ ے фoарте калдэ. Продактыри аре ши ачэастэ парте а пэмжнтэлашi, дэ каре нэ сз маi афлэ пе айреа.

Лэкэиториi чей веке аi Австралии афлаци аколо сжнт маi тоци фoарте крэзэи, шни маi фэр' де ничи о релицие; дэдаци а пэртфи ши а мэнка карне де ом (канибали) ашi оморэ прэвчi а сз рэсэоi сжнуерос, ши шмэлаз маi мэлат ан пиелеа гоалэ. Ансэ тотэш сзлэбачичи ачешиа, пе ла шнеле локэриi вэдэск шн карактер де мiраре вэжэ ши вредник де iэиэре. Анэли маi вэртос пэи тоатэ стрэданиа, ка сз лэцэаскэ антре дэишии крэдинца крешинеаскэ шi омениреа. Нэмэрдэ Лэк. ва фи ка ла 1,500,000.

Пе шнде аэ кэпринэ Вэропениi, сз антэмеiаэзэ ши аичи ораше, динтрекаре есте чел динтэi Сидни (Sidney) ан Оландиа нoэ.

iнэгле маi анэзмнате сжнт: Гiнеа нoэ, Георгия нoэ, Каледониа нoэ, Сееландиа нoэ, iнэглеле Мариане, Каролине, iнэглеле Социетэции, Маркезеле, iнэглеле Приетиниеш шi Сандвич.